

AINEOPETUSSUUNNITELMA

MUSIIKIN PERUSTEET

OPETUKSEN PAINOPISTEALUEET (HTM)	2
SUORITETTAVAT KURSSIT, NIIDEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT	3
(OPS § 6)	3
TAVOITTEET JA SISÄLLÖT OPINTOTASOITTAIN MUSIIKIN PERUSTEIDEN	
OPINNOISSA	4
Perustaso	4
Musiikin perusteet 1 (voi olla myös soitonopetukseen integroitu)	4
Musiikin perusteet 2ab	5
Musiikin perusteet 2c	6
(Musiikkiteknologia)	6
Musiikin perusteet 3ab	7
Musiikin perusteet 4	8
(Musiikin historia)	8
Musiikkiopistotaso	9
Musiikin perusteet 5	9
(Säveltapailu)	9
Musiikin perusteet 6	9
(Teoria ja muoto-oppi)	9
Musiikin perusteet 7	10
(Musiikin historia)	10
Musiikin perusteet 8	11
(Äänenkuljetusoppi)	11
ARVIOINTIKRITEERIT (OPS § 7)	12
LIITE	13
MUSIIKKISANAT	13
Musiikin perusteet 1	13
Musiikin perusteet 2 (+ Mupe 1:n sanat)	13
Musiikin perusteet 3 (+Mupe 1:n ja Mupe 2:n sanat)	14
Musiikin perusteet 6 (+Mupe 1–3:n sanat)	15

Tämä aineopetussuunnitelma koskee Porvoonseudun musiikkiopistossa annettavan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista opetusta musiikin perusteiden osalta.

OPETUKSEN PAINOPISTEALUEET (HTM)

Porvoonseudun musiikkiopistossa on määritelty musiikin perusteiden opetuksen painopisteet seuraavasti:

- a. Musiikin luku- ja kirjoitustaidon kehittäminen
- b. Musiikin historian ja tyylien tuntemus
- c. Musiikin perusteiden antamien tietojen ja taitojen soveltaminen soittamiseen
- d. Luovuuden kehittäminen
- e. Harrastuksen turvaaminen ja kannustaminen

Opetuksen painopisteitä kehitetään seuraavasti:

- a. Musiikin luku- ja kirjoitustaidon kehittäminen
  - säännöllisellä opiskelulla ja ammattitaitoisella opetuksella
- b. Musiikin historian ja tyylien tuntemus
  - tutustumalla musiikin historian keskeisiin tyylikausiin musiikkia kuuntelemalla ja esittämällä
- c. Musiikin perusteiden antamien tietojen ja taitojen soveltaminen soittamiseen
  - käyttämällä soittamista ja laulamista tukevaa opetusmateriaalia ja tekemällä yhteistyötä soitonopettajien kanssa
- d. Luovuuden kehittäminen
  - tekemällä omia sävellyksiä ja sovituksia
- e. Harrastuksen turvaaminen ja kannustaminen
  - tarjoamalla myönteisiä oppimiskokemuksia ja elämyksiä

SUORITETTAVAT KURSSIT, NIIDEN TAVOITTEET JA SISÄLLÖT (OPS § 6)

Musiikin opiskelija tarvitsee soitto- ja lauluopinnoissaan musiikin luku- ja kirjoitustaitoa sekä musiikin historian ja tyylikausien tuntemusta. Ammatillisiin opintoihin suuntautuvilta edellytetään musiikin perusteiden opistotason tietojen ja taitojen hallintaa.

Musiikkiopiston oppilaille musiikin perusteet ovat osa opintoja. Sopiva aloitusikä on n. 9 vuotta. Tätä nuoremmat osallistuvat mupe 1 a:han (musiikkivalmennukseen). Myös muilla kuin opiston oppilailla on mahdollisuus opiskella musiikin perusteita.

Opetuksen tavoitteena on soiton- ja laulunopetuksen tukeminen perehdyttämällä oppilas musiikin peruskäsitteisiin sekä kehittämällä oppilaan taitoa hahmottaa musiikillinen materiaali kuulon avulla.

Musiikin perusteiden sisältöalueet ovat musiikin luku- ja kirjoitustaito, musiikin hahmottaminen kuulemisen ja notaation avulla sekä musiikin historian ja tyylien tuntemus. Oppilas oppii soveltamaan musiikin perusteiden taitojaan musiikin esittämisessä.

TAVOITTEET JA SISÄLLÖT OPINTOTASOITTAIN MUSIIKIN PERUSTEIDEN OPINNOISSA

Perustaso

Musiikin perusteet 1 (voi olla myös soitonopetukseen integroitu)

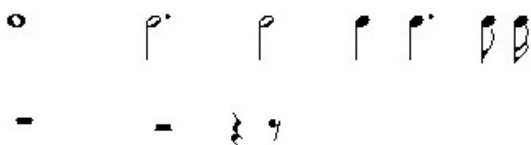
TAVOITTEET

Oppilas:

- oppii esittämään musiikkia suoraan nuoteista soittamalla ja laulamalla
- oppii kirjoittamaan nuoteiksi sekä kuulemaansa että itse tuottamaansa musiikkia
- oppii kuuntelemaan ja kontrolloimaan omaa musiikkiesitystään mm. tasaisen perussykkeen ja sävelpuhtauden osalta
- oppii tuntemaan esitysmerkintöjä ja ottamaan ne huomioon esittäessään musiikkia
- oppii musiikin peruskäsitteet ja osaa tunnistaa ne esittämässään kappaleissa
- oppii harmonian alkeita
- oppii moniäänisen laulamisen alkeita
- osaa nimetä ja kirjoittaa nuotteja g- ja f-avaimilla oktaavialojen C-c3-alueella
- ymmärtää tahtiosoitusten merkityksen
- osaa lukea ja toteuttaa soittamalla soittokappaleidensa rytmit sekä vetää puuttuvat tahtiviivat valmiiseen rytmiiin
- osaa tunnistaa soittokappaleidensa sävellajit
- osaa transponoinnin periaatteen ja pystyy transponoimaan melodioita tuntemissaan sävellajeissa kirjoittamalla ja soittamalla
- osaa tunnistaa ja muodostaa intervalleja priimistä oktaaviin
- tutustuu duuri- ja mollitolmisointuihin
- osaa tunnistaa ja nimetä soittokappaleistaan säkeitä ja yksinkertaisia pienmuotoja (parillinen – kahdenpuolinen)
- tuntee soittokappaleissaan yleisimmin esiintyvän musiikkisanaston ja esitysmerkinnät

SISÄLTÖ

- nuottien nimet g- ja f-avaimilla oktaavialojen C-c3 alueelta käyttäen myös #-, b- ja k-merkkejä
- rytmi: tahtiosoitukset 2/4, 3/4 ja 4/4
- nuottien ja taukojen aika-arvot

eli rytmit

- sävellajit: duurit ja luonnolliset mollit kahteen korotus- ja alennusmerkkiin asti
- transponointi
- intervallit priimi-oktaavi ilman laatuja
- harmonia: alustava tutustuminen duuri- ja mollikolmisointuihin
- musiikin muotorakenteita: säe, parillinen ja kahdenpuolinen muoto
- musiikkisanoja ja -merkintöjä (ks. liite)

SUORITUS

Soiton- tai laulunopettaja käy oppilaan kanssa kurssiin kuuluvat asiat läpi käyttäen oppilaan omia soitto- tai laulukappaleita ja muuta sopivaa materiaalia.

Musiikin perusteet 2ab

TAVOITTEET

Oppilas:

- kehittää edelleen korvansa kuuntelu- ja erottelukykyä
- kehittää edelleen nuotinlukutaitoaan
- oppii moniäänistä laulamista

SISÄLTÖ

Teoria:

- nuottien nimet g- ja f-avaimilla oktaavialojen C-c4 alueelta käyttäen myös

b ♯ -merkkejä

- rytmisi: tahtiosoitukset 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 ja 6/8
- nuottien ja taukojen aika-arvot

- sävellajit: duurit sekä luonnollinen, harmoninen ja melodinen molli neljään korotus- ja alennusmerkkiin asti
- transponointi
- intervallit priimi-oktaavi, laatuina suuri, pieni, puhdas sekä puhtaan muuttaminen ylinousevaksi ja vähennetyksi
- harmonia: perusmuotoiset kolmisoinnut duuri, molli, ylinouseva ja vähennetty
- musiikkisanoja (ks. liite)

Säveltapailu:

- kolmisoinnut duuri, molli, ylinouseva ja vähennetty
- duuriasteikkoiset intervallit priimistä oktaaviin (suuret ja puhtaat)
- rytmisanelu käyttäen edellä mainittuja rytmejä. Mupe 1:n rytmien lisäksi tulevat rytmit

- melodiasanelu
- prima vista- laulu ja –rytmi

SUORITUS

Kurssi voidaan suorittaa käyttäen kirjallista koetta, kuuntelukoetta ja laulukoetta. Opettaja voi katsoa kurssin suoritetuksi ilman kokeita, kun oppilas on omaksunut tarvittavat tiedot ja taidot mikäli ryhmän koko ja muut olosuhteet mahdollistavat tämän.

Musiikin perusteet 2c (Musiikkiteknologia)

TAVOITTEET

- musiikkiteknologian antaman äänimaailman hyödyntäminen sovituksessa ja säveltämisessä
- musiikkiteknologian hyödyntäminen nuottien kirjoittamisessa
- musiikkiteknologian hyödyntäminen musiikin äänittämisessä
- internetin tarjoamien musiikkipalvelujen sekä ilmiöiden tarkastelua
- tutustuminen musiikkiteknologian historiaan

SISÄLTÖ

- tietokoneen peruskäytön kertaus ja pianon koskettimiston tuntemus
- sekvensseriohjelman käytön perusteet
- laiteoppi ja tutustuminen studion käyttöön
- nuotinkirjoituksen perusteet
- musiikkiteknologian historia
- musiikki internetissä
- musiikkiteknologia käytännössä (mm. ammattilaisvierailut)
- musiikin perusteet 2 a:n ja b:n asioiden soveltaminen käytäntöön

SUORITUS

- Kurssitarjottimen osa- alueet suoritetaan kurssin aikana tehdyillä töillä ja pistokokeilla, joilla opettaja tarkkailee oppilaiden osaamistasoa
- Kurssi arvioidaan osa-alueittain:
  - Notatio-ohjelman perusteet: suoritettu/uusittava
  - Sekvensseriohjelman perusteet: suoritettu/uusittava
  - Muut osa-alueet suoritetaan läsnäololla

Musiikin perusteet 3ab

TAVOITTEET

Oppilas:

- kehittää edelleen kaikkia aiemmin mainittuja musiikin osa-alueiden tietojaan ja taitojaan
- oppii sointumerkkien käyttöä
- oppii soinnuttamaan itse yksinkertaisia melodioita
- oppii tunnistamaan kuulemalla yksinkertaisia sointujaksoja eli kadensseja
- oppii yksinkertaista sointuanalyysiä
- oppii hahmottamaan soittokappaleidensa musiikillisia rakenteita

SISÄLTÖ

Teoria:

- nuottien nimet g- ja f-avaimilla oktaavialojen C2-c4 alueelta käyttäen

♯ ♭ × ♭♭ ♮ -merkkejä sekä δ^{ma} -merkintää

- rytmi: tahtiosoitukset 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 ja 2/2 eli alla breve sekä erilaiset tahtilajit
- nuottien ja taukojen aika-arvot

- alustava tutustuminen c-avaimiin
- kaikki sävellajit: duurit ja mollit (luonnollinen, harmoninen ja melodinen molli) sekä kromaattinen asteikko
- intervallit priimi-desimi, laatuina suuri, pieni, puhdas, ylinouseva ja vähennetty
- harmonia: yksinkertaista sointuanalyysiä (kolmisoinnut käännöksineen ja perusmuotoiset nelisoinnut)
- sointuasteet duurissa ja mollissa
- sointujen pohjasävelmerkintä
- musiikkisanoja (ks. liite)

Säveltapailu:

- soinnut: duuri, molli, ylinouseva, vähennetty ja dominanttiseptimisointu
- intervallit priimistä oktaaviin laatuina suuri, pieni, puhdas sekä ylinouseva kvartti eli tritonus
- kadenssikuuntelu, sointuvalikoimana:

I, I[♯], II[♭], IV, V, V⁷, V⁸⁻⁷, VI

- rytmisanelu käyttäen edellä mainittuja rytmejä
- melodiasanelu, jossa voidaan käyttää harmoniseen ja melodiseen molliin liittyviä muunnosäveliä
- prima vista- laulu ja –rytmi

SUORITUS

Kurssin suoritetaan kokeella, johon sisältyvät kirjallinen koe, kuuntelukoe ja prima vista - laulu ja rytminluku.

Musiikin perusteet 4 (Musiikin historia)

TAVOITTEET

- Musiikillisten tyylikausien ja soitinten tunnistaminen kuunteluun perustuen.

SISÄLTÖ

- Oppilas osallistuu luennoille, tekee esitelmiä, käy konserteissa ja osallistuu ryhmiin
- Keskeiset tyylipiirteet, sävellysmuodot sekä tärkeimmät säveltäjät ja teokset seuraavista:
  - Renessanssi (lyhyesti)
  - Barokki
  - Klassismi
  - Romantiikka
  - 1900-luvun alkupuolen musiikki (lyhyesti)
  - Suomalainen musiikki (lyhyesti)
- Orkesterin soittimet
- Musiikkitermit

SUORITUS

- Hyväksyttävän suorituksen edellytykset:
  - oppitunneille osallistuminen (aktiivinen läsnäolo)
  - esitelmä
  - konserttikäynnit ja/tai tentti (mm. kappaleiden, tyylikausien, säveltäjän tunnistaminen).

- Suoritus arvioidaan asteikolla suoritettu/uusittava

Musiikkiopistotaso

Musiikin perusteet 5 (Säveltäpailu)

TAVOITTEET

Oppilas:

- oppii laulamaan ja kirjoittamaan ylös myös modaalista materiaalia sisältäviä melodioita
- oppii lukemaan ja kirjoittamaan ylös rytmejä, jotka sisältävät myös poikkeusjakoja (mm. trioli, duoli, kvartoli ym.)

SISÄLTÖ

Musiikin perusteet 3 säveltäpailuosuuden lisäksi:

- intervallikuunteluun suuri ja pieni nooni sekä desimi
- sointukuuntelussa perusmuotoiset ylinouseva ja vä7, soinnut D, m, vä ja V7 käännöksineen
- kadenssikuunteluun kaikki sointuasteet, lisäksi N6 ja $\vee \frac{6}{5} / \vee$
- kirkkosävellajit eli moodit sekä prima vistassa että melodiasanelussa
- entisten rytmien lisäksi poikkeusjaot

SUORITUS

Kurssi suoritetaan kuuntelukokeella sekä prima vista -kokeella.

Musiikin perusteet 6 (Teoria ja muoto-oppi)

TAVOITTEET

Oppilas:

- oppii analysoimaan länsimaisen taidemusiikin tonaalisen ajan sointuja, hajasäveliä ja muotorakenteita
- oppii hyödyntämään taitojaan omissa soittokappaleissaan

SISÄLTÖ

Musiikin perusteet 3 teoriaosuuden lisäksi:

- sointuanalyysiin hajasävelet, modulaatiot, muunnosoinnut (modaaliset, väldominantit, napolilainen, maantieteelliset), erilaiset septimisointutyypit käännöksineen, viisisointu,
- vajasoinnut, melodisen mollin sointumuodot
- kirkkosävellajit eli moodit
- c-nuottiavaimet
- lopuketyypit
- muoto-oppia: pienoismuodot säeanalyysinä sikermään asti, pienoismuotojen tunnistaminen sekä nuoteista että kuulotunnistuksena
- musiikkisanoja opettajan valinnan mukaan
- lisää erilaisia musiikin merkintätapoja

SUORITUS

Kurssi suoritetaan kirjallisella kokeella, johon sisältyvät kurssilla opettavat asiat, sekä vastaavalla suullisella kokeella.

Musiikin perusteet 7 (Musiikin historia)

TAVOITTEET

- Kurssin tavoitteena on antaa oppilaille syventävät tiedot musiikin eri tyylikausien tunnistamisessa

SISÄLTÖ

- Oppilas osallistuu luennoille, tekee esitelmiä, käy konserteissa ja osallistuu ryhmiin
- Tyylipiirteet, sävellysmuodot sekä tärkeimmät säveltäjät ja teokset seuraavista:
  - keskiaika
  - renessanssi
  - barokki
  - klassismi
  - romantiikka
  - uusi musiikki (1900-luku)
  - suomalainen musiikki
- musiikin esittäjät
- musiikkikulttuurin eri muodot

SUORITUS

- Hyväksyttävän suorituksen edellytykset:
  - oppitunneille osallistuminen (aktiivinen läsnäolo)
  - esitelmä
  - konserttikäynnit
  - tentti

- Suoritus arvioidaan asteikolla suoritettu/uusittava

Musiikin perusteet 8 (Äänenkuljetusoppi)

TAVOITTEET

Oppilas:

- oppii klassisen musiikin äänenkuljetussäännöt ja osaa soveltaa niitä kirjoitus- ja soittotehtävissä

SISÄLTÖ

Musiikin perusteet 8 on klassisen musiikin (lähinnä barokki-romantiikka) äänenkuljetussääntöjen oppijakso. Soittotehtäviä voidaan mahdollisuuksien mukaan laajentaa barokkiajan kenraalibassokäytännön harjoitteluun.

SUORITUS

Kurssi suoritetaan kirjoitus- ja soittokokeella.

ARVIOINTIKRITEERIT (OPS § 7)

Musiikin perusteiden kurssien 2ab, 3ab, 5 ja 6 päätteeksi oppilaan tiedot ja taidot testataan kirjallisella ja/tai suullisella loppukokeella, Musiikin perusteet 8:ssa sekä kirjoitus- että soittokokeella.

Musiikkiteknologian kurssin (Musiikin perusteet 2c) hyväksyttävän suorituksen edellytyksenä on aktiivinen läsnäolo sekä loppukokeet notaatio-ohjelman sekä sekvensseriohjelman perusteista, kurssin aikana tehdyt työt sekä pistokokeet, jotka opettaja arvioi asteikolla suoritettu/ uusittava.

Yleisen musiikkitiedon kursseissa (Musiikin perusteet 4 ja 7) on hyväksyttävän suorituksen edellytyksenä tentin lisäksi aktiivinen läsnäolo oppitunneilla, esitelmä sekä osallistuminen järjestettyihin konserttikäynteihin.

Musiikin perusteet 1 ja 2 arvioinnin suorittaa oma opettaja, samoin kursseissa Musiikin perusteet 4 ja 7. Muissa kursseissa tarvitaan lisäksi toinen opettaja.

Kurssit arvioidaan asteikolla suoritettu/uusittava. Hyväksytyn arvosanan saadakseen kursseissa Musiikin perusteet 2b, 3b, 5, 6 ja 8 kokeista kustakin tehtävästä on saatava vähintään puolet oikein.

MUSIIKKISANAT

Musiikin perusteet 1

Dynamiikkaan eli äänenvoimakkuuteen liittyviä sanoja:

pp = pianissimo hyvin hiljaa

p = piano hiljaa

mp = mezzopiano melko hiljaa

mf = mezzoforte melko voimakkaasti

f = forte voimakkaasti

ff = fortissimo hyvin voimakkaasti

crescendo (cresc.) voimistuen

diminuendo (dim.) hiljentyen

Tempoon eli esitysnopeuteen liittyviä sanoja:

lento, adagio = hitaasti

andante = rauhallisesti käyden

moderato = kohtuullisesti (andanten ja allegretton väliltä)

allegretto = melko nopeasti

allegro = nopeasti

ritardando (rit.) = hidastuen

accelerando (acc.) = nopeutuen

a tempo = paluu alkuperäiseen tempoon

Muita sanoja

fermaatti = pidäke (pidentää nuotin ja tauon kestoa)

intervalli = sävelväli eli kahden sävelen välinen etäisyys

prima vista = ”ensi näkemältä”, kappaleen esitys harjoittelematta

Musiikin perusteet 2 (+ Mupe 1:n sanat)

Dynamiikkaan eli äänenvoimakkuuteen liittyviä sanoja:

ppp = piano pianissimo erittäin hiljaa

fff = forte fortissimo erittäin voimakkaasti

sf, sfz (sforzando, sforzato) = äkillinen korostus

Tempoon eli esitysnopeuteen liittyviä sanoja:

grave, largo = hyvin hitaasti

andantino = kevyesti käyden

vivace = nopeasti, eloisasti

presto = erittäin nopeasti

ritenuto, rallentando (rit., rall.) = hidastuen

PORVOONSEUDUN MUSIIKKIOPISTO-
BORGÄNEJDENS MUSIKINSTITUT

stringendo (string.) = nopeutuen
Tempon lisämäärittelyjä:

assai = kyllin, sangen
meno = vähemmän
molto = paljon, erittäin
mosso = liikkuvasti
non troppo = ei liikaa
piú = enemmän
poco = vähän
poco a poco = vähitellen

Tulkinta- ja esitysohjeita:

alla marcia = marssin tapaan
cantabile = laulavasti
legato = sitoen
maestoso = juhlallisesti
marcato = korostaen
portato = non legato erotellen, säveliä ei sidota (legaton ja staccaton väliltä)
staccato = lyhyesti, terävästi

Muuta sanastoa:

Da capo al Fine = alusta uudelleen Fine-merkkiin asti

M.M. = Mälzelin metronomin luku, sykäystä minuutissa, esim. M.M. = 60

ostinato = samana pysyvä säestyskuvio, joko melodia tai pelkkä rytmi

rinnakkaissävellajit = duuri ja molli, joilla on sama etumerkintä (esim. C-duuri ja a-molli)

transponointi = melodian siirto toiseen sävellajiin

Musiikin perusteet 3 (+Mupe 1:n ja Mupe 2:n sanat)

Dynamiikka eli äänenvoimakkuus:

decrescendo = hiljentyen

Tempo eli esitysnopeus:

rubato = vapaa rytminkäsittely (sallii omavalintaisia temponvaihdoksia)

tranquillo = rauhallisesti

vivacissimo, prestissimo = mahdollisimman nopeasti

Tulkintatavan määritelmiä:

agitato = kiihkeästi

con brio = vauhdikkaasti

con fuoco = tulisesti

con moto = liikkuvasti

dolce = suloisesti, pehmeästi

espressivo = ilmeikkäästi, tunnepitoisesti

grazioso = viehkeästi
risoluto = päättäväisesti
scherzando = leikkisästi

Esitystavan määritelmiä:

aksentti = korostus
arco = jousella
arpeggio = murtosointu (soinnun sävelet soitetaan peräkkäin)
glissando = liukuen (säveltasolta toiselle)
ottava alta / bassa = soitetaan oktaavia korkeammalta/matalammalta
loco (edellisen jälkeen) = palataan alkuperäiseen oktaavialaan
pizzicato = näppäillen
sempre = aina
simile = samalla tavoin
sostenuto, tenuto = pidätellen
subito = äkkiä
tempo primo (tempo 1) = paluu alkuperäiseen tempoon
trilli (tr) = liverre, kahden vierekkäisen sävelen nopea vuorottelu
vibrato = väristen, äänentaso huojuu

Muuta sanastoa:

agogiikka = esitysnopeutta koskevat asiat
alla breve 2/2 = laskuyksikkönä puolinuotti
brevis = kaksoiskokonuotti
coda = 1. loppujakso, muotokokonaisuuden päätösosa
2. kertauksessa hypätään coda-merkistä seuraavaan coda-merkkiin
dal segno = kertauksessa palataan dal segno-merkkiin ja jatketaan loppuun
dissonanssi = riitasointu
dominantti = huippusävel, duuri- tai molliasteikon 5. sävel (V aste)
enharmoninen = sama säveltasolla kahdella tavalla merkittynä, esim. cis ja des (toimii oikein vain tasavireisillä soittimilla)
johtosävel = Duuriasteikon sekä harmonisen ja melodisen mollin 7. sävel
kadenssi = 1. sointulopuke (esim. I IV V I)
2. solistin taiturillinen osuus soolokonsertossa
konsonanssi = tasasointu
modulaatio = sävellajinvaihdos (kesken kappaleen)
nyanssi = vivahde, yleensä äänenvoimakkuuteen liittyvä
pääsävellaji = sävellaji, jolla sävellys alkaa, ja johon se yleensä myös loppuu
sekvenssi = saman melodia-aiheen toistuminen eri tasoilla
subdominantti = leposävel, duuri- tai molliasteikon 4. sävel (IV aste)
toonika = perussävel, duuri- tai molliasteikon 1. sävel (I aste)
tritonius = ylinouseva kvartti
unisono = soitto tai laulu yksiäänisesti tai oktaaveissa

Musiikin perusteet 6 (+Mupe 1–3:n sanat)

all' unisono = yksiäänisesti
ambitus = melodian ulottuvuus sävelkorkeuden suhteen
asema = soinnun aseman määrää se, mikä soinnun sävelistä on ylimpänä, esim.

terssiasemassa soinnun terssi on ylimpänä (vrt. käännös)

a una corda= yhdellä kielellä

basso ostinato= pysyvä bassokuvio

cluster= tiheä sävelkimppu

corda= kieli

desibeli= äänenvoimakkuuden yksikkö

dissonanssi= riitasointinen sointu tai intervalli (vrt. konsonanssi)

figuraatio= kuviointi

flat= alennus (engl.)

G.P.= kenraalitauko= koko orkesterin tauko

hajasävel= sointufunktion kuulumaton sävel

hertsi (Hz)= värähdystä/sekunti, esim. a1= 440Hz

häly= säveltasoton ääni

imitaatio= jäljittely

intonaatio= pienet sävelkorkeuserot samallekin nuottipaikalle kirjoitettujen sävelten välillä, myös sävelkorkeusero pianolla enharmonisesti samana soivien sävelten välillä, esim. gis, joka on menossa ylöspäin intonoidaan korkeammaksi kuin as, joka on matkalla alaspäin

klusteri= ks. cluster

konsonanssi= sointu tai intervalli, joka ei ole riitasointinen (vrt. dissonanssi)

käännös= käännöksen määrää se, mikä soinnun sävelistä on alimpana, esim.

terssikäännöksessä soinnun terssi on alimpana (vrt. asema)

leposekstisointu (L6)= II65 kadenssissa

lomasointu= lomasävelistä koostuva sointu

maggiore (ital.)

majeur (ransk.)

major (engl.) = duuri

mikrointervalli= p2 pienempi intervalli

mineur (ransk)

minor (engl.)

minore (ital.)= molli

modulaatio= sävellajinvaihdos kesken kappaleen

ostinato= samanlaisena toistuva säestyskuvio

paralleelit= rinnakkaiset

pentakordi= viisisävelikkö

pidätys= soinnun sävel pidetään paikallaan soinnun vaihtuessa, jolloin se muodostaa dissoinoivan pidätyksen jollekin uuden soinnun sävelelle. Pidätys purkautuu yleensä sekunnilla alaspäin

pikardilainen terssi= mollisävellyys päättyy duurisointuun

sharp (engl.)= korotus

tetrakordi= nelisävelikkö

tutti= kaikki

transponoiva soitin= soitin, joka ei soi samalta säveltasolta kuin sille kirjoitetut nuotit. Esim. jos b-vireiselle soittimelle kirjoitetaan c, soiva sävel on b.

urkupiste= yleensä bassossa vähintään 3 tahtia samana pysyvä sävel. Kuuluu hajasäveliin.